

УДК 37.018.554:796.071.4

Л. В. Серман,
викладач

(Івано-Франківський коледж фізичного виховання)

ВПЛИВ ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ

Дана стаття присвячена вивченню впливу технічного прогресу на формування комунікативних умінь.

Проаналізовано роль телебачення, Інтернету, дистанційного навчання. Здійснено порівняння позитивних та негативних сторін новітніх технологій навчання. Висвітлено проблему підготовки мільйонів людей до життя та діяльності в абсолютно нових умовах інформаційного суспільства.

Зосереджено увагу на цінності реального спілкування.

Ще з давніх часів комунікативні вміння людини цінувались досить на високому рівні. Коли дар переконання вважався чи не найголовнішим у різних галузях суспільства. У даний час, просте людське спілкування замінили – перегляд телебачення, комп'ютер, Інтернет, супермаркети (де не потрібно навіть вести розмову із продавцем), занепад цінності книги, дистанційне навчання, тестування замість усних іспитів.

Мета статті: моделюючи процес формування комунікативних умінь, визначаючи їх зміст, види, форми ми вважали за необхідне проаналізувати на даному етапі дослідження проблеми впливу технічного прогресу, позитивні та негативні сторін новітніх технологій навчання.

Телебачення є найпотужнішим аудіовізуальним засобом масової комунікації та має велику силу впливу на суспільство. Телебачення є одним з найбільш масових засобів інформації, освіти, політичного і культурного виховання людства; також одним з основних засобів зв'язку, широко використовуваним у наукових дослідженнях при обсервації об'єктів з віддалі, в техніці, промисловості, транспорті, будівництві, сільському господарстві, метеорології, космічних і нуклеарних дослідженнях, у військовій справі тощо [1]. Це є супровід у повсякденному житті людини та невід'ємною розвагою молодого покоління.

Воно впливає на життя та навчання молодого покоління, проте, не завжди у всіх правильний вибір телевізійних програм і дуже часто телевізор використовується як "фон". Візуальне зображення дозволяє відмовитися від реальності, забути про невиконані завдання.

Спілкуючись, молоде покоління активно пізнає світ: фантазує, вчиться підтримувати бесіду. "Взаємодія" з телевізором розвиває пасивність. Швидка зміна кадрів негативно впливає на мозок, велика кількість інформації стомлює, а живе спілкування замінюється його сурогатом – нескінченною рекламою і вульгарними шоу.

Часто можна отримати серйозну залежність від блакитного екрану. Більше того, перегляд деяких програм та фільмів може породжувати агресію, особливо якщо людина не здатна відрізнити вигадку від реальності.

Зайве захоплення переглядом телепередач може провокувати пасивне засвоєння та обмежувати роботу мислення, що негативно позначається на інтелектуальних здібностях.

Багато людей вважає, що телевізор – це непотріб, який зомбує психіку.

У дітей, що багато часу проводять перед телеекраном, атрофуються розумові здібності, вони звикають до способу життя пасивних спостерігачів, мало читають, не вміють аналізувати й викладати побачене й прочитане ні усно, ні письмово, у них погана пам'ять, погано розвинуті навички усного мовлення.

З технічним прогресом спостерігається також швидка заміна телебачення Інтернетом. Відповідно, і живе спілкування витісняється Інтернетом.

За статистикою, темпи зростання кількості користувачів Інтернету вже перевищують загальносвітові (40-45% в Україні і 30-35%, відповідно, – у світі). Це, щоправда, поки не можна назвати бумом розвитку Інтернету, та все ж мережа дедалі більше входить у повсякденне життя пересічного українця, про що свідчать різноманітні дослідження й опитування вітчизняних фахівців [2].

Інтернет, за Д. Пилипенко, – віртуальна модель суспільних відносин, яку можна розглядати в традиційній для соціології системі категорій і понять, законів і закономірностей, методів і механізмів її розвитку. Усе, взяте в цілому, відіграє вирішальну роль у трансформації соціальної структури [3].

О. Маліс доводить, що Інтернет – це потужний інформаційно-пропагандистський засіб здійснення діяльності, який поєднує функції телебачення й друкованих видань. Можливості забезпечення оперативності публікації інформації при практично необмежених обсягах і незначних витратах на поширення, доступність для користувача, мультимедійні можливості, візуалізація й інтерактивність перетворюють Інтернет на наймогутніший інструмент [4: 26].

Д. Пилипенко, стверджує, що на початковому етапі Інтернет заявив про себе як технічна система, що дає змогу вирішувати технологічні завдання, ця система виявилася дуже зручною для соціальних

комунікацій. Розвиток Інтернету відбувся завдяки забезпеченню дуже зручного способу для спілкування й взаємодії людей. В Інтернет поступово поринає вся розмаїтість життя людства: дозволення, спілкування, інформаційний сервіс і всі види професійної діяльності. Складно назвати те поле людської діяльності, у якому не спостерігалось хоча б спроб входження в середовище Інтернету [3].

Неможливо недооцінювати досягнення в області інформаційних технологій. Але, незважаючи на те, що можливості, надані суспільству мережею Інтернет, могутні, помітний і широкий спектр породжуваних нею небезпек. Одержуючи безсумнівні переваги від використання інформаційних систем, побудованих на основі глобальних комп'ютерних мереж, суспільство поступово входить у залежність від їхнього нормального функціонування. Даний факт змушує виробляти нові підходи до захисту інтересів особистості, суспільства, держави в цій сфері [5].

Доступ до Інтернету, за Пилипенком дає необхідні передумови для формування відкритого суспільства, яке вимагає трансформації соціальної структури суспільства. Він характеризує процеси не тільки у сфері людської інформаційної комунікації, але й відображає динаміку людського спілкування в соціологічних категоріях соціальної мобільності. Оскільки мережа є відкритою системою, то вона долає комунікаційні бар'єри, якими насичений соціальний простір [3].

Слідом за М. Назар, вважаємо, що використання інформаційних і мультимедійних технологій, інфокомунікативних потенціалів мережі Інтернет, які надають можливості швидко, легко і економічно відправляти та одержувати значні масиви різноманітних даних, відкриває нові та практично безмежні горизонти в галузі навчання та освіти [6].

Проте, автор слушно зауважує, що це ставить перед системою освіти принципово нову глобальну проблему: проблему підготовки мільйонів людей до життя та діяльності в абсолютно нових умовах інформаційного суспільства, в якому домінуючу роль відіграє мережа Інтернет [6].

Разом з тим, Д. Пилипенко, вважає, що Інтернет зменшує час на якість підготовки до спілкування, дотримання усталених мовних норм, продумування стратегії встановлення контакту з урахуванням місця та значущості людини в соціальній структурі [3].

У нашому дослідженні ми розглядаємо саме студентів коледжу фізичного виховання (надалі Студенти). Студенти цікавлять нас як учасники учбового процесу. Характерними рисами для Студентів нашого коледжу є:

- Достатньо висока матеріальна база. Більшість Студентів має доступ до мережі Internet в даному закладі.
- Високий ступінь різноманітності інтересів. Достатньо висока матеріальна забезпеченість дає можливість Студентам вільно обирати собі захоплення, та цікавитися будь-чим. Цей факт ускладнює здійснення нашого дослідження, адже нам потрібно буде з'ясувати ще і інформаційну орієнтацію студента.
- Низький рівень зацікавленості в успішній реалізації учбового процесу. Причиною цього є впевненість щодо "батьківської допомоги", що досить часто зустрічається серед студентів. Саме тому ми повинні з'ясувати якісну характеристику впливу мережі на студентів, та на учбовий процес зокрема.

Інформація – це міра неоднорідності речовини. Практично, інформація – це відомості про оточуючий світ та про процеси, що в ньому відбуваються, що сприймаються людиною чи спеціальним пристроєм. У нашому дослідженні ми розглядаємо інформацію як текст, відео- та аудіо кліпи, що сприймаються студентом та тією чи іншою мірою впливають на учбовий процес.

Інформаційна орієнтація – характер та ступінь надання переваг інформації того чи іншого характеру. Практично, це співвідношення між різними типами інформаційних потоків, що надходять до користувача. У нашому дослідженні ми розглядаємо інформаційну орієнтацію в її практичному аспекті.

Мережа Internet (надалі Мережа) – всесвітня асоціація комп'ютерних мереж, інтегрована мережева павутина, що складається з різноманітних, фізично неоднорідних комунікаційних мереж, що об'єднані в єдину логічну архітектуру. Internet об'єднує велику кількість серверів, на яких знаходиться необмежена кількість інформації на різноманітні теми. Тобто Мережа – є структура інформаційно неоднорідна.

Практично, Мережа – це інформаційна система. Інформаційна система – це сукупність взаємопов'язаних впорядкованих інформаційних елементів, що взаємодіють між собою.

Вона містить такі основні елементи:

- Канали зв'язку (телефонні, оптичні, супутникові, радіоканали тощо);
  - Інформаційні вузли – вузли, між якими здійснюється обмін інформацією завдяки каналам зв'язку (кінцеві користувачі, сервери, інформаційні банки тощо).
- Вузли, на котрих розміщена загальнодоступна інформація називаються серверами або сайтами.

У нашому дослідженні ми розглядаємо Мережу як процес обміну інформацією. Нас цікавить саме процес, у якому студент має можливість обміну різномірною інформацією завдяки Мережі та реалізує цю можливість. Нас не цікавлять технічні подробиці.

Учебний процес – процес, що ведеться в учбових закладах під час практичної діяльності студентів, за допомоги викладачів та адміністрації. Практично, учбовий процес – це процес отримання знань Студентами. У нашому дослідженні це, в першу чергу, результат такого отримання знань. Саме результат (успішність) учбового процесу нас цікавить найбільше. Тому в нашому дослідженні ми повинні з'ясувати, як, в залежності від різних параметрів перебування у Мережі змінюється успішність учбового процесу.

Вплив Мережі на учбовий процес студентів – вплив, що спричиняє Мережа на Студента. У нашому дослідженні ми розглядаємо саме вплив на успішність, що спричиняється через витрату часу та обмін інформацією. Ми не розглядаємо негативний вплив на здоров'я чи психіку студента.

Доступ до мережі Internet не завжди покращує успішність студентів та учбовий процес взагалом. Причиною цього є те, що мережа дає можливість студентам не лише отримати певну інформацію для виконання певної роботи, але і можливість одразу отримати виконану роботу, і тим самим отримати результат не виконуючи нічого. Це певний парадокс: мережа не тільки не сприяє отриманню більшої кількості інформації, а і сприяє не отриманню ніякої.

Ряд небезпек пов'язаний зі спробами певних сил використовувати інформаційні можливості мережі для формування суспільної думки, впливу на маси з метою досягнення своїх інтересів. Безумовно, інформаційному впливу найбільшою мірою піддається найбільш масова й активна частина аудиторії Інтернету – молодь. На молодих людей буквально обрушується потік інформації, значну частину якої вони просто не в змозі адекватно сприйняти. Частина матеріалів, поданих в упередженому виді, здатна привести до моральних деформацій, породити агресію, прагнення до прояву насильства [5].

Негативним моментом для Д. Пилипенко є поширення провокаційної інформації, здатність змінити соціальні та психічні характеристики людини. Потенційно повна анонімність спілкування в Інтернеті, "розчинення" себе в електронному просторі, де індивід – це набір технічних даних, зафіксованих в IP-адресі, спричинила тенденцію до втечі в мережу від реального життя, самовиключення із соціального життя, заміни реальної мобільності на віртуальну [3].

Ця тема є надзвичайно актуальною зараз та обговорюється у різних галузях, для прикладу, у Ватикані на асамблеї – "Культура Інтернету і комунікація Церкви", вплив Інтернету на молодь та їх освіту і здоров'я.

Зрозуміло, що новітні технології – це прогрес суспільства, але ми маємо дотримуватись середини і не забувати про цінності спілкування, оскільки в повсякденній праці та житті воно неабияк потрібно. Уявимо як майбутній викладач фізичної культури може навчити студента та виховати свідому особистість, який сам не розмежовує впливу технічного прогресу і підходу до нього.

Так само, аналізуючи дистанційні технології навчання, які можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки до крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної аудиторії.

Вважають, що ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі почувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається той, хто навчається. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача-координатора забезпечує планомірне засвоєння знань.

А головна складність – змусити себе вчитися. Ще одна проблема – відсутність особистого спілкування з викладачем. Питання електронною поштою нагадують запити в довідкову службу, а семінари – інтернет-форуми.

Розповідаючи про особливості дистанційних технологій навчання, можна відзначити, що даний вид навчання підходить не для всіх. Система підготовки в українських школах не зорієнтована на формування самостійності в учнів, а іноді людині дана технологія просто не підходить [7].

З розвитком мережі Internet поступово міняються підходи до викладання іноземної мови, проте не можна нехтувати особистим спілкуванням між студентами та викладачами.

Відповідно, потрібно контролювати роботу студентів, вказуючи на правильність та дієвість впливу технічного прогресу. Цього можна досягнути чітко поставленим завданням перед ними після роз'яснень важливості використання новітніх технологій та виокремити їх позитивні та негативні сторони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Телебачення [Електронний ресурс]: Вікіпедія – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Телебачення>
2. Статистика розвитку мережі Інтернет [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.webi.com.ua/faq/?arid=ukr3900&tag_type_number=4]
3. Інтернет у соціальній структурі суспільства [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.pbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Startp/2009.../42_19Pilipenko.pdf
4. Маліс О. В. Розвиток Інтернету як комунікативного засобу та його вплив на діяльність суб'єктів політичного процесу в Україні : Дис. ... канд. наук: 23.00.02. – 2009. – К., 2009. – 255 с.
5. Проблеми негативного впливу Інтернету на молодь [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://electric.org.ua/copypaste/problemu-nehativnoho-vplyvu-internetu-na-molod.html>
6. Особливості психологічного впливу навчання в мережі Інтернет на працівників ВНЗ [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.psy-science.com.ua/department/texty/konf0902/nazar.doc
7. Дистанционное обучение – от теории к практике, актуальный сетевой семинар [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>

Матеріал надійшов до редакції 10.12. 2009 р.

Серман Л. В. Влияние технического прогресса на формирование коммуникативных умений.

В данной статье раскрываются влияние технического прогресса на формирования коммуникативных умений будущих учителей физического воспитания. Проанализировано роль телевидения, интернета, дистанционного обучения. Выполнено сравнение положительных и отрицательных сторон новейших технологий обучения. Освящена проблема подготовки миллионов людей к жизни и деятельности в абсолютно новых условиях информационного общества. Сосредоточено внимание на ценностях реального общения.

Serman L. V. The Influence of the Technical Progress on the Communicative Skills' Formation.

This article is about the influence of technical progress on the formation of communicative skills of future teachers in the sphere of physical education. The role of television, internet, distant learning is analyzed. The comparison of positive and negative sides of modern technologies of learning is made. The problem of preparedness of people to the life and activity in absolutely new conditions of information society is lighted up. The attention is paid to the values of real communication.